

Łańcut, 2 grudnia 2013

DEKLARACJA ŁAŃCUCKA
W SPRAWIE POWOŁANIA KONWENCJI PODKARPACKEJ NA RZECZ
WDRAŻANIA KARTY SOLIDARNOŚCI, KTÓREJ CELEM JEST STWORZENIE PODKARPACKEJ STRATEGII
ROZWOJU SPOŁECZNEGO ORAZ ZAINAUGUROWANIE DZIAŁALNOŚCI PROGRAMU
KULTURA PAMIĘCI – TOŻSAMOŚĆ PODKARPACIA: BRAMA KRESÓW.
Łańcut, 2 grudnia 2013 roku

My, uczestnicy dzisiejszego sympozjum w Łańcucie dzielimy przekonanie, że Podkarpacie jest ważnym regionem nie tylko w wymiarze gospodarczym, społecznym i kulturalnym, lecz jest również depozytariuszem wielkiego duchowego i historycznego dziedzictwa, wyróżnione wyjątkowo cennym bogactwem kultury materialnej i niematerialnej, z których dziś dane nam jest korzystać. Jednak aby go nie zatracić, w trosce o jego poszanowanie i rozwój należy poszukiwać nowych rozwiązań w zakresie zarządzania sprawami publicznymi w tej materii zarówno na poziomie lokalnym jak i regionalnym.

Można tego dokonywać poprzez wprowadzenie w życie takich programów, instrumentów i metod zarządzania sprawami społecznymi oraz polityką rozwoju regionalnego, w ramach których ideał etyki solidarności zacznie być traktowany jako autentyczne zobowiązanie i praktyczny system wartości oraz norm postępowania, według których możemy prawidłowo kształtować nasze zachowania w sferze polityki, zarządzania sprawami publicznymi, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu oraz poszanowania dla dziedzictwa kulturowego regionu i przedsiębiorczości społecznej.

Jednym ze sposobów rozpropagowania wspomnianych zasad i idei jest powołanie do życia podkarpackiej Konwencji dotyczącej gospodarki solidarnej i kultury pamięci, będącej jednym z elementów dbałości o zrównoważony rozwój regionu (włączenie Podkarpacia do Karty Solidarności), która ma służyć wprowadzeniu w życie strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Podkarpacia.

Gospodarka solidarna oraz kultura pamięci, to szczególnie ważne pojęcia stanowiące jedno z głównych punktów Karty Solidarności, instytucji życia społecznego, ogłoszonej w dniu 10 czerwca 2009 roku w Krakowie – w trzydziestą rocznicę Bierzmowania Dziejów dokonanego przez Ojca Świętego na Krakowskich Błoniach. Karta Solidarności wyraża przekonanie, że zarówno Jego działania jak i nauczanie były dla nas drogowskazem ku odbudowie ducha obywatelstwa, kierunkiem tworzenia i realizowania zasad oraz norm, którymi powinniśmy się kierować w życiu publicznym. Dlatego jedną z najważniejszych inspiracji w pracach nad Kartą Solidarności są treści zawarte w orędziu wygłoszonym przez Niego 11 czerwca 1999 roku w Sejmie RP.

Warunkiem prawidłowego rozwoju społeczeństwa obywatelskiego jest stosowanie zasady solidarności rozumianej zarówno jako budowanie międzyludzkiej więzi, zjednoczenie wspólnoty na rzecz dobra, będącej czynnikiem organizującym życie społeczne, a w następstwie będącej rzeczywistym stymulatorem rozwoju kapitału społecznego, dla tworzenia spójności społecznej oraz dla trwałego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, stanowiącej zachętę do budowania razem wspólnoty obywateli opartej na uniwersalnych zasadach pokoju społecznego, solidarności, sprawiedliwości i wolności. Tylko tak rozumiana solidarność może stanowić punkt wyjścia do gospodarki solidarnej i prospołecznej przedsiębiorczości, w której ta właśnie solidarność ujawnia się jako zasada inspirująca gospodarowanie i życie społeczne (wspólnotowe).

Nie należy zapomnieć tu o podkreślanym w Karcie Solidarności, a niezbędnym do prawidłowego wzrostu kapitału społecznego pojęciu, jakim jest samorządność. Jest ona cechą dojrzałego społeczeństwa i oznacza sposób tworzenia dobra wspólnego przede wszystkim przez pryzmat miejsca człowieka w społeczeństwie. Przyjęcie postawy ukierunkowanej na drugiego człowieka wymaga dwóch zasadniczych kompetencji: empatii i uczciwości. W tym kontekście pojęcie „duch solidarności” oznacza otwartość, chęć dostrzeżenia najbardziej potrzebujących, umiejętność zrozumienia ich problemów oraz praktyczną pomoc i zaangażowanie. Niemniej sens samorządności realizuje się tylko wówczas, gdy zasada pomocniczości nie zatrzymuje się na poziomie władzy samorządowej, ale gdy działa głębiej – do obywatela.

Obecnie, w dobie przemian społeczno-gospodarczych, wobec postępującego rozwarstwienia społecznego i ekonomicznego, tym większa musi być rola samorządu terytorialnego w realizacji praw osób słabszych. Ponieważ w każdym społeczeństwie są ludzie, którzy nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb poprzez pracę, również obowiązkiem wspólnoty społecznej staje się nie tylko udzielenie im pomocy, uważając by nie wzmacniać ich bierności, lecz także włączanie w aktywne tworzenie gospodarczego i społecznego dobra wspólnego. Dopiero przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu inspirowane duchem solidarności w takim rozumieniu, pozbawionym krótkookresowego, skoncentrowanego wyłącznie na zysku punktu widzenia, staje się korzystne także z ekonomicznego punktu widzenia.

Dopiero współistnienie działań gospodarczych ze wzrostem człowieka jako niepowtarzalnej osoby stanowi sens ekonomii solidarności i podkreśla korzyści prospołeczne polegające na długookresowym zorientowaniu na rozwój działań przedsiębiorców. Uniknięcie groźby zabrnięcia w ślepią uliczkę uprzedmiotowienia człowieka możliwe jest tylko poprzez nasycanie rynkowej gospodarki ludzką duchowością i wspólnotowym zakorzenieniem. Idea ekonomii solidarnej podkreśla korzyści z działań zorientowanych wspólnotowo, prospołecznie i lokalnie.

Współczesny rozwój gospodarczy oferuje szanse dla odrodzenia się form oddolnego, wspólnotowego działania, a dostrzeżenie i „dowartościowanie” ludzi wykluczonych wspomaga dynamikę i trwałość rozwoju gospodarczego. Trzeba pamiętać, że nie ma rozwoju bez dbałości o dziedzictwo, gdyż wówczas nie istnieją punkty odniesienia, a z kolei tożsamość przestrzeni publicznych może być budowana jedynie organicznie.

Należy więc potraktować solidarność jako zasadę ładu społecznego w zakresie zarówno gospodarowania dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym, jak i tworzenia instytucjonalnych, długookresowych działań na rzecz włączenia społecznego oraz pobudzania aktywności przedsiębiorczej lokalnych społeczności.

W dniu dzisiejszym inaugurowany jest także Program *Kultura Pamięci - Tożsamość Podkarpacia: Brama Kresów*, który odwołuje się do doświadczeń podobnych programów realizowanych w Małopolsce i Wielkopolsce, a który ukierunkowany jest na dziedzictwo dawnej Rzeczypospolitej. Nazwa „Brama Kresów” – której autorem jest Andrzej Madej, prezes Fundacji Konkurs Pro Publico Bono, który od wielu lat podejmuje różnorakie działania społeczne na Podkarpaciu. Geograficzne położenie Podkarpacia, w równym stopniu, jak dziedzictwo historyczne, predestynuje ten region do prowadzenia działań w zakresie transgranicznej współpracy z sąsiadami Polski, zwłaszcza w wymiarze edukacji i turystyki kulturowej, odwołującej się do naszego wspólnego dziedzictwa. „Brama Kresów” to zaproszenie do wejścia na drogę kształtowania własnej tożsamości, zagłębienia się we własnej historii, zaproszenie do rozmowy, także rozmowy na trudne i bolesne tematy. Bardzo istotny jest fakt, że do dialogu zaproszeni są także przedstawiciele innych narodów, które także mają prawo do dziedzictwa dawnej Rzeczypospolitej. Z tego powodu w ramach programu podejmowane będą działania edukacyjne na skalę międzynarodową, po to, by umożliwić spotkanie i budowę wspólnoty tożsamości zwłaszcza młodemu pokoleniu. W sposób szczególny funkcję podmiotu koordynującego i integrującego działania w tym zakresie będzie stanowiła nowa instytucja kultury, jaką będzie „Muzeum dziedzictwa Kresów”.

Łańcut, 2 grudnia 2013